

Sygn. akt II Ca 776/13

POSTANOWIENIE

Dnia 1 kwietnia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Zbigniew Ciechanowicz
Sędziowie:	SO Agnieszka Bednarek - Moraś (spr.) SR del. Monika Gniazdowska
Protokolant:	st. sekr. sąd. Dorota Szlachta

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 1 kwietnia 2014 roku w S.

sprawy z wniosku **K. L.**

z udziałem **J. N. (1)**

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji wniesionej przez wnioskodawczynię

od postanowienia Sądu Rejonowego w Świnoujściu

z dnia 14 maja 2013 r., sygn. akt I Ns 248/09

I. zmienia zaskarżone postanowienie:

A. w punkcie 1.b nadając mu treść: „kwota 8.600 (osiem tysięcy sześćset) złotych stanowiąca równowartość samochodu osobowego marki C. (...) o nr rej. (...)”;

B. w punkcie 1.d w ten sposób, że go uchyla;

C. w punkcie 2.a eliminując z niego punkt 1.d;

II. oddala apelację w pozostałym zakresie;

III. ustala, że strony ponoszą koszty postępowania we własnym zakresie.

Sygn. akt 776/13

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 23 lipca 2009 r. K. L. wniosła o ustalenie, że w skład majątku dorobkowego wnioskodawczyni oraz uczestnika J. N. (1) wchodzi: samochody osobowe marki C. (30.000 zł), A. (...) (10.000 zł) oraz V. (...) (8.500 zł); inne ruchomości o wartości 8.000 zł; gotówka w kwocie 5.000 zł i 300 EURO – łącznie 57.910 zł. Wniosła o ustalenie, że

udziały stron w majątku dorobkowym są równe i wynoszą po 28.955 zł, przyznanie na wyłączną własność uczestnikowi w/w składników majątku. Nadto o ustalenie, że wnioskodawczyni poczyniła nakłady z majątku osobistego na majątek osobisty uczestnika podczas trwania konkubinatu oraz z majątku dorobkowego na majątek odrębny uczestnika w czasie trwania małżeństwa w kwocie 150.000 zł i w konsekwencji zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni tytułem wyrównania udziałów kwoty 178.955 zł.

Pismem z dnia 18 sierpnia 2009 r. wnioskodawczyni wskazała, iż do majątku wspólnego stron wchodzi także samochód O. (...) o nr rej. (...) (7.000 zł).

Pismem z dnia 7 stycznia 2010 r. uczestnik zaprzeczył jakoby w skład majątku dorobkowego stron wchodziły samochody osobowe C. i A. (...), a także gotówka (5.000 zł i 300 Euro). Jednocześnie wniósł o ustalenie, iż w skład majątku wspólnego wchodziły ruchomości: kredens dębowy (3.000 zł), ława dębową i stolik TV (500 zł), kanapa narożna ze skóry (2.500 zł), dwie szafy (1.000 zł), łóżko z materacem (500 zł), telewizor (300 zł), komputer stacjonarny (300 zł), laptop (500 zł) oraz samochód osobowy marki A. (...) (6.000 zł). Uczestnik wniósł o to, aby jemu przyznać na własność samochód A. (...), pozostałe zaś ruchomości przyznać na własność wnioskodawczyni. Zaprzeczył jakoby wnioskodawczyni poczyniła nakłady na majątek odrębny uczestnika. Przeciwnie, to uczestnik dokonywał nakłady na jej majątek odrębny.

Pismem z dnia 28 czerwca 2010 r. wnioskodawczyni zażądała ustalenia nierównych udziałów stron w majątku wspólnym, tj. że jej udział wynosi 70 % a uczestnika 30 %.

Na rozprawie uczestnik wniósł o to, aby ruchomości, z wyłączeniem samochodów, zostały przyznane wnioskodawczyni bez obowiązku spłaty.

Postanowieniem z dnia 14 maja 2013 r. Sąd Rejonowy w Świnoujściu (I Ns 248/09):

1. Ustalił, iż w skład majątku wspólnego wchodzi: a) samochód osobowy marki O. (...) o nr rej. (...), o wartości 13.900 zł; b) samochód osobowy marki C. (...) o nr rej. (...), o wartości 8.600 zł; c) samochód osobowy marki A. (...) o nr rej. (...), o wartości 4.700 zł; d) ruchomości: (kredens i ława dębowe, stolik telewizyjny, kanapa narożna ze skóry, szafa dwudrzwiowa, telewizor marki G. (...) cali, komputer stacjonarny data zakupu 2000 r., laptop A. (...)) o łącznej wartości 1.790 zł.
2. Dokonał podziału majątku wspólnego w ten sposób, że: a) ruchomości opisane w pkt 1 lit. a) i d) przyznał na wyłączną własność wnioskodawczyni; b) ruchomości opisane w pkt 1 lit. b) i c) przyznał na wyłączną własność uczestnikowi.
3. Ustalił, że z majątku wspólnego poczynione zostały nakłady na majątek odrębny J. N. (1) w wysokości 75.631,90 zł.
4. Ustalił, że z majątku wspólnego poczynione zostały nakłady na majątek odrębny K. L. w wysokości 977,55 zł.
5. Zasądził od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni kwotę 37.327,17 zł tytułem wyrównania udziałów, płatną wraz z ustawowymi odsetkami za zwłokę liczonymi od dnia uprawomocnienia się postanowienia.
6. W pozostałym zakresie oddalił wniosek o rozliczenie nakładów z majątku wspólnego na majątki odrębne stron.
7. Oddalił wniosek o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym.
8. Nakazał pobrać od wnioskodawczyni na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Świnoujściu kwotę 2.019,26 zł tytułem zwrotu poniesionych wydatków.
9. Nakazał pobrać od uczestnika na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Świnoujściu kwotę 2.053,99 zł tytułem zwrotu poniesionych wydatków.
10. Ustalił, że strony ponoszą koszty postępowania we własnym zakresie.

Sąd I instancji rozstrzygnął w oparciu o ustalony stan faktyczny i prawny:

Wspólność majątkowa małżeńska stron powstała w wyniku zawarcia związku małżeńskiego w dniu 26 czerwca 2004 r. a ustała w wyniku orzeczenia przez Sąd Okręgowy w Szczecinie rozvodu w dniu 26 stycznia 2009 r. (sygn. akt XRC 3138/08). Wyrok uprawomocniło się w dniu 17 lutego 2009 r. Przed zawarciem związku małżeńskiego strony pozostawały ze sobą przez około 5 lat w związku konkubenckim.

W trakcie trwania małżeństwa strony nabyły samochody osobowe marki O. (...) o nr rej. (...), C. (...) o nr rej. (...) o nr rej. (...). Nadto inne ruchomości, które biegły sądowy wycenił na łączną na kwotę 1.790 zł.

Powołany w sprawie biegły sądowy z zakresu techniki samochodowej określił cenę rynkową w/w samochodów na kwoty: O. (...) 13.900 zł, C. (...) 8.600 zł oraz A. (...) na kwotę 4.700 zł. Samochód marki C. (...) został przez uczestnika sprzedany w toku niniejszego postępowania, na podstawie umowy sprzedaży z dnia 31 lipca 2010 r. za kwotę 7.000 zł.

W trakcie trwania małżeństwa strony dysponowały także innymi pojazdami, które zostały sprzedane do chwili ustania wspólności majątkowej.

W chwili zawarcia związku małżeńskiego uczestnik był właścicielem nieruchomości położonej w Ś. przy ul. (...), zabudowanej budynkiem mieszkalno - usługowym.

Strony zamieszkały w budynku przy ul. (...) jeszcze przed zawarciem związku małżeńskiego. W budynku tym przeprowadzono szereg prac remontowych, w tym po zawarciu związku małżeńskiego przez strony wykonano: docieplenie ściany frontowej, poszerzenie budynku na wysokości parteru, zlikwidowano dach mansardowy, podniesiono dach, wykonano taras nad parterem, utwardzono podwórze, zamontowano trzy nowe okna od podwórza, okno balkonowe na I piętrze, drzwi zewnętrzne na parterze, dwoje drzwi wewnętrznych, remont łazienki na I piętrze, modernizację kuchni na I piętrze, prace na poziomie przyziemia w poszerzonej części budynku, zmodernizowano pokój na poddaszu.

Powołany w sprawie biegły sądowy T. Z. wartość wykonanych po dniu 26 czerwca 2004 r. prac remontowych w budynku wycenił na kwotę 108.926 zł.

Uczestnik w dniu 27 stycznia 2006 r. zawarł umowę przedwstępną sprzedaży powyższej nieruchomości, a następnie ją sprzedał.

W budynku przy ul. (...) strony prowadziły sklep wielobranżowy. W sklepie sprzedawała zatrudniona przez strony pracownica, a nadto pracowały w nim same strony, wspólnie jeździły po towar, zastępowały sprzedawczynię podczas jej urlopów i zwolnień.

W trakcie trwania małżeństwa wnioskodawczyni pracowała jako pielęgniarka, uczestnik w tym czasie pobierał policyjną emeryturę. Wnioskodawczyni prowadziła działalność gospodarczą, w ramach której strony faktycznie wspólnie prowadziły sklep wielobranżowy przy ul. (...).

Uczestnik odwiedzał działający w Ś. salon gier, w którym znajdowały się urządzenia do gier hazardowych.

Przed zawarciem przez strony związku małżeńskiego uczestnik zaciągnął w Banku (...) kredyt na remont domu przy ul. (...), na kwotę 60.000 zł. Spłata tego kredytu nastąpiła częściowo z majątku wspólnego stron, gdyż spłaty w łącznej kwocie ok. 26.706 zł dokonywane były z bieżących dochodów otrzymywanych przez uczestnika już po zawarciu związku małżeńskiego. Część kredytu - kwotę ok. 45.886 zł uczestnik wpłacił ze środków pochodzących ze sprzedaży nieruchomości przy ul. (...).

Wnioskodawczyni w dniu 8 czerwca 2004 r. zawarła ze Spółdzielnią Mieszkaniową (...) umowę o przekształcenie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego położonego w Ś. przy ul. (...) w spółdzielcze własnościowe prawo do tego lokalu. Na podstawie aktu notarialnego z dnia 7 lipca 2008 r. Spółdzielnia ustanowiła na rzecz

wnioskodawczyni prawo odrębnej własności powyższego lokalu. Wnioskodawczyni poniosła w związku z tym koszty w kwocie 977,55 zł, na którą składa się opłata na rzecz Spółdzielni w wysokości 198,44 zł oraz opłata notarialna w kwocie 779,11 zł.

W trakcie trwania postępowania rozwodowego wnioskodawczyni pobrała z rachunku bankowego uczestnika kwotę 150.000 zł pochodzącą ze sprzedaży nieruchomości przy ul. (...). Wnioskodawczyni pieniądze te pobrała chcąc zabezpieczyć sobie przyszłe rozliczenie nakładów poniesionych z majątku wspólnego stron na majątek odrębny uczestnika. Uczestnik wniósł przeciwko wnioskodawczyni pozew o zapłatę. Postępowanie to zostało zawieszono do czasu rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Wobec tak ustalonego stanu faktycznego Sąd I instancji uznał, iż wniosek o podział majątku wspólnego, co do zasady zasługiwał na uwzględnienie. Albowiem wspólność majątkowa, która powstała między stronami z chwilą zawarcia małżeństwa, została zniesiona wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 26 stycznia 2009 r.

W ocenie Sądu z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż w skład majątku wspólnego stron wchodziły składniki majątkowe wyszczególnione w pkt 1. postanowienia. Wnioskodawczyni podnosiła, iż do majątku wspólnego stron wchodzi także inne przedmioty. Wprawdzie strony były współwłaścicielami innych jeszcze pojazdów, jednakże zostały one sprzedane przed ustaniem związku małżeńskiego lub stanowiły współwłasność w częściach ułamkowych (nabyte przed zawarciem małżeństwa przez strony) lub stanowiły wyłączną własność uczestnika (nabyte przez powoda przed zawarciem małżeństwa). Za bezpodstawne Sąd uznał twierdzenia wnioskodawczyni, jakoby do majątku wspólnego stron wchodziła gotówka w kwocie 5.000 zł oraz 300 EURO. Nie naprowadziła ona żadnych dowodów na powyższą okoliczność.

Niezasadne okazało się również stanowisko uczestnika, jakoby w skład majątku wspólnego stron wchodził lokal mieszkalny położony w Ś. przy ul. (...). Bezspornie lokal ten, po ustaniu pierwszego małżeństwa wnioskodawczyni, znalazł się w jej posiadaniu na podstawie spółdzielczego lokatorskiego prawa. Prawo to następnie, przed zawarciem związku małżeńskiego z uczestnikiem, uległo przekształceniu w spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego. W trakcie trwania małżeństwa stron zostało przekształcone w odrębną własność. Fakt, iż nastąpiło to w czasie trwania małżeństwa stron, nie przesądza o tym, że własność tego lokalu weszła do majątku wspólnego. Było to jedynie przekształcenie tytułu prawnego do składnika majątku odrębnego wnioskodawczyni. W konsekwencji, możliwe jest, co najwyżej rozliczenie kosztów poniesionych na ten cel, jako nakładów poczynionych z majątku wspólnego stron na majątek odrębny wnioskodawczyni.

Bezsporne w ocenie Sądu było to, iż w trakcie trwania związku małżeńskiego strony nabyły samochód osobowy marki O. (...), C. (...), A. (...) oraz wskazane wyżej ruchomości. Powołani w sprawie biegli sądowi wycenili wartość tych przedmiotów. Wartość samochodów nie została skutecznie zakwestionowana przez żadną ze stron, jak również była wiarygodna w ocenie Sądu. Podobnie nie kwestionowana była wartość pozostałych ruchomości.

Sposób podziału majątku wspólnego był pomiędzy stronami bezsporny. W posiadaniu wnioskodawczyni znajduje się samochód O. (...). Zaś uczestnik posiadał pojazdy C. (...), który zbył w toku postępowania, oraz samochód marki A.. Ze względu na powyższe uzasadnione było przyznanie stronom posiadane przez nie pojazdy. Pozostałe ruchomości, zgodnie z wnioskiem uczestnika, przyznane zostały na wyłączną własność wnioskodawczyni, bez obowiązku spłaty.

W świetle powyższego Sąd orzekł jak w pkt 1. i 2. sentencji postanowienia.

W sprawie, jak wywodził Sąd Rejonowy, sporne pomiędzy stronami było, jakie nakłady zostały poczynione i w jakiej wysokości powinny podlegać one rozliczeniu w niniejszym postępowaniu. Sąd I instancji tylko w części uznał za uzasadnione żądania stron w tym zakresie, częściowo także dokonał w tym względzie samodzielnych ustaleń. Wskazał w tym zakresie na treść art. 45 § 1 k.r.o., 46 § 3 k.r.o. nadto art. 567 § 1 k.p.c. Sąd podkreślił, iż z powyższych przepisów jednoznacznie wynika, że w toku postępowania toczącego się w trybie nieprocesowym o podział majątku wspólnego Sąd nie może rozliczyć ponoszonych przez strony kosztów, jeżeli zostały poniesione przed powstaniem wspólności majątkowej małżeńskiej. Podobnie nie może orzekać o nakładach poczynionych z majątku odrębnego jednego z

małżonków na majątek odrębny drugiego z nich. Ze względu na fakt, iż przed Sądem Okręgowym w Szczecinie toczy się już postępowanie o zapłatę oraz z uwagi na oświadczenie pełnomocnika uczestnika złożone na rozprawie w dniu 30 kwietnia 2013 r., Sąd nie wyodrębnił tego żądania i nie przekazał do rozpoznania właściwemu sądowi.

Za uzasadnione Sąd uznał, co do zasady, twierdzenie, iż z majątku wspólnego stron poczynione zostały nakłady na majątek odrębny uczestnika w postaci pokrycia kosztów robót remontowych wykonanych w budynku przy ul. (...). Dotyczy to jednak wyłącznie tych kosztów, które poniesione zostały po dniu 26 czerwca 2004r., tj. po zawarciu przez strony związku małżeńskiego. Zakres tych robót Sąd ustalił na podstawie zebranego materiału dowodowego. Koszt tych robót został przez biegłego sądowego T. Z. ustalony na kwotę 108.926 zł. Sąd przyjął to wyliczenie za prawidłowe, nie zostało ono także skutecznie podważone przez żadną ze stron. Wyliczenie przez biegłego wartości robót nie oznaczało jednak, iż taka jest wysokość nakładów poczynionych z majątku wspólnego stron na majątek odrębny uczestnika. Bezsporne było bowiem, iż przed zawarciem związku małżeńskiego uczestnik zaciągnął w banku kredyt w wysokości 60.000 zł, którego celem były roboty remontowe w budynku przy ul. (...). Wprawdzie uczestnik w toku postępowania podnosił, iż ze środków pochodzących z tego kredytu sfinansowany był zakup jednego z samochodów, jednakże Sąd nie dał wiary tym twierdzeniom, bowiem nie zostały one przez uczestnika dostatecznie dowiedzione. Sąd przyjął, iż zaciągnięty kredyt został zużyty zgodnie z jego przeznaczeniem, a ze względu na czas jego zaciągnięcia (tuż przed ślubem stron), służył on pokryciu kosztów remontu powstałych po powstaniu wspólności majątkowej. Na koszty remontów ustalone na kwotę 108.926 zł, z majątku wspólnego stron przeznaczona została kwota 48.926 zł (108.926 zł - 60.000zł).

Sąd nie dał wiary twierdzeniom uczestnika, iż koszty remontu pokryte zostały pieniędzmi rzekomo otrzymanymi przez uczestnika od rodziny mieszkającej w Australii. Jedynym dowodem powołanym na tą okoliczność były zeznania świadka J. N. (2), siostry uczestnika oraz mało konkretne zeznania świadka M. H. (1). Dowody te w ocenie Sądu były niewystarczające, bowiem siostra uczestnika jako osoba bliska mogła być zainteresowana korzystnym dla uczestnika rozstrzygnięciem sprawy, a nadto jej zeznania nie pozwalały na ustalenie, w jakiej wysokości pomoc ta była udzielana uczestnikowi.

Do nakładów z majątku wspólnego stron na majątek odrębny uczestnika Sąd zaliczył także spłatę ww. kredytu. Bezsporne część spłat tego kredytu nastąpiła z rachunku uczestnika, na który wpływała jego emerytura. Oznacza to, iż spłaty te były dokonywane środkami wchodzącymi w skład majątku wspólnego stron. W taki sposób spłacona została kwota 26.705,39 zł. Pozostała część kredytu w wysokości 45.886 zł została spłacona przez uczestnika jednorazowo, ze środków pochodzących ze sprzedaży nieruchomości przy ul. (...), a zatem ze środków pochodzących z jego majątku odrębnego.

Sąd nie uznał za uzasadnione stanowiska wnioskodawczyni, jakoby wartością nakładów na majątek odrębny uczestnika winna być różnica w wartości nieruchomości przy ul. (...) od momentu nabycia jej własności przez J. N. (1) do momentu jej zbycia. Różnica wartości nieruchomości nie wynika wyłącznie z faktu przeprowadzenia w budynku remontów. Jest ona wypadkową wielu okoliczności, w tym zwiększenia się koniunktury na nieruchomości. Sąd I instancji wskazał przy tym, iż wnioskodawczyni nie naprowadziła jednoznacznego dowodu na to, za jaką cenę i kiedy uczestnik sprzedał przedmiotową nieruchomość, choć nawet dostateczne udowodnienie tej okoliczności, nie spowodowałoby innego rozstrzygnięcia, co do wartości poczynionych nakładów.

Z powyższego wynika, iż wysokość nakładów z majątku wspólnego stron na majątek odrębny uczestnika wynosi 75.631,90 zł i tak też Sąd orzekł w pkt 3. sentencji postanowienia.

Sąd meriti ustalił także, iż poniesione zostały nakłady z majątku wspólnego na majątek odrębny uczestniczki. Nakłady te odpowiadają wartości kosztów poniesionych przez nią w związku z przekształceniem ograniczonego prawa rzeczowego do lokalu przy ul. (...) we własność. Koszty poniesione na ten cel w trakcie trwania związku małżeńskiego stron wyniosły 977,55 zł. Uczestnik nie naprowadził żadnych dowodów na to, aby zostały poczynione jeszcze inne nakłady na majątek odrębny stron, pochodzące z ich majątku wspólnego. Dlatego też w tym zakresie Sąd orzekł jak w pkt 4 sentencji orzeczenia.

Konsekwencją powyższego było wzajemne rozliczenie wartości poszczególnych składników majątku oraz poczynionych nakładów. Sąd uwzględnił wartość przyznanych stronom samochodów, pominął wartości pozostałych ruchomości, gdyż uczestnik wyraził zgodę na ich przyznanie wnioskodawczyni bez obowiązku spłaty. Nadto uwzględnił nakłady poczynione z majątku wspólnego na majątek odrębny uczestnika w wysokości 75.631,90 zł oraz na majątek odrębny wnioskodawczyni w wysokości 977,55 zł. W konsekwencji Sąd Rejonowy zasądził od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni kwotę 37.327,17 zł.

Sąd Rejonowy do wzajemnego rozliczenia stron przyjął, iż ich udział w majątku wspólnym jest równy. Albowiem nie zaistniały żadne ważne powody uzasadniające określenie odmiennych udziałów stron. Wnioskodawczyni wskazywała, iż w większym stopniu przyczyniła się do powstania majątku wspólnego, bowiem osiągała większe dochody niż uczestnik, a ponadto uczestnik był uzależniony od hazardu i trwonił majątek wspólny stron. Sąd uznał, iż okoliczności powyższe nie dają podstaw do zróżnicowania udziału małżonków w ich majątku wspólnym. Uczestnik w trakcie trwania małżeństwa stron pobierał świadczenie emerytalne, a nadto wspólnie z wnioskodawczynią prowadził sklep. Wnioskodawczyni pracowała jako pielęgniarka oraz prowadziła działalność gospodarczą. Z powyższego wynika, iż strony w podobny sposób przyczyniły się do powstania majątku wspólnego. Wprawdzie dochody uczestnika wynikające z dokumentów podatkowych były niższe niż dochody wnioskodawczyni, jednakże do jej dochodu wliczone zostały dochody uzyskiwane z prowadzonego wspólnie sklepu. Ponadto sam fakt dysproporcji pomiędzy wysokością zarobków poszczególnych małżonków nie jest wystarczający do ustalenia ich nierównych udziałów w majątku wspólnym. Wnioskodawczyni nie podnosiła i nie wykazała, aby w trakcie trwania małżeństwa fakt, iż uczestnik nie jest nigdzie zatrudniony stanowił problem i aby ona tego nie akceptowała. Za niezasadne Sąd uznał twierdzenie wnioskodawczyni, iż uczestnik trwonił majątek wspólny na gry hazardowe. Materiał dowodowy zebrany w sprawie wprawdzie potwierdził, iż uczestnik był w miejscu, gdzie znajdowały się urządzenia do gier jednakże, w żaden sposób nie zostało wykazane, aby przegrywał tam pieniądze w skali pozwalającej uznać, iż trwoni majątek. Ze względu na powyższe Sąd orzekł jak w pkt 7. sentencji postanowienia.

Sąd Rejonowy dokonał ustaleń na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności dokumentów dołączonych do akt, których prawdziwości nikt nie kwestionował i które nie budziły także zastrzeżeń Sądu. Sąd uwzględnił także opinie biegłych sądowych A. K., T. Z. i Z. N.. Opinie te, po sporządzeniu przez biegłych opinii uzupełniających lub złożeniu ustnych wyjaśnień, w zasadzie nie były kwestionowane przez strony. Sąd uznał je za profesjonalne i rzetelne.

W sprawie dopuszczony i przeprowadzony był dowód z zeznań licznych świadków. Sąd I instancji wskazał, iż dowód ten tylko częściowo okazał się przydatny. Albowiem zeznania świadków składane na okoliczność majątku wspólnego stron były mało konkretne i nie pozwalały na jednoznaczne ustalenie tych okoliczności. Dowody te nie mogły zastąpić dowodów z dokumentów chociażby z Centralnej Ewidencji Pojazdów czy banków. Zeznania w zakresie zgromadzonych przez strony ruchomości innych niż samochody okazały się zbyteczne z uwagi na zgodę uczestnika na ich przejęcie przez wnioskodawczynię bez obowiązku spłaty. Dowód ten okazał się przydatny w zakresie ustalenia rodzaju robót wykonanych w budynku przy ul. (...) po zawarciu przez strony związku małżeńskiego. W oparciu o zeznania R. G., K. S., M. K., L. P., P. L. i T. G. oraz dowody z dokumentów biegły mógł wycenić wartość tych robót, co stanowiło podstawę do ustalenia przez Sąd wartości nakładów poczynionych na tę nieruchomość z majątku wspólnego stron.

Przydatne i spójne okazały się również zeznania świadków na okoliczność przyczyniania się stron do powstania majątku wspólnego choćby poprzez sposób prowadzenia sklepu wielobranżowego. Zeznania te były zbliżone i korespondowały ze sobą. Co do zasady zeznania świadków Sąd uznał za wiarygodne i logiczne. Nie mniej dało się zauważyć, iż świadkowie będący członkami rodziny lub znajomymi każdej ze stron przedstawiali pewne fakty i okoliczności w sposób korzystny dla tej właśnie strony. Sąd w takim przypadku za wiarygodne uznawał zeznania w zakresie korespondującym z innym zebrany w sprawie materiałem dowodowym. Powyższe dotyczyło np. zeznań J. N. i M. H.. Podkreślił, iż wiedza na temat niektórych okoliczności podawanych przez świadków pochodziła z tego, co usłyszeli od wnioskodawczyni. Przede wszystkim dotyczyło to rzekomych hazardowych skłonności uczestnika. Własną wiedzę pochodzącą z obserwacji mieli na ten temat jedynie świadkowie L. G., B. S. i E. G..

Za w zasadzie wiarygodne i logiczne Sąd uznał także wyjaśnienia stron. Większość istotnych dla sprawy okoliczności nie była sporna, strony jednakże prezentowały różną ocenę tych faktów i okoliczności. Brak zgodności pomiędzy stronami dotyczył takich kwestii jak sposób finansowania kosztów robót remontowych w budynku przy ul. (...), gotówki którą z majątku wspólnego miał zabrać uczestnik oraz skłonności hazardowych uczestnika. Powyższe spowodowało, iż w zakresie tych okoliczności dla ich udowodnienia zasadnicze znaczenie miały inne środki dowodowe.

Sąd oddalił wnioski dowodowe o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego psychiatry oraz z zeznań świadka M. B.. W ocenie Sądu okoliczność, na jaką powołany miał być biegły sądowy z zakresu psychiatrii (stwierdzenie czy uczestnik jest uzależniony od gier hazardowych) nie byłaby wystarczająca do ustalenia, jakie kwoty wygrywał, przegrywał i czy trwonił w ten sposób majątek wspólny. Dlatego też dowód powyższy Sąd uznał za nieprzydatny i go oddalił. Podobnie Sąd ocenił wniosek o przesłuchanie świadka M. B.. Wniosek ten zgłosił uczestnik wskazując, iż świadek ten miałby zeznawać na okoliczność zeznań wnioskodawczyni złożonych na Policji. Ze względu na zasadę bezpośredniości w postępowaniu dowodowym okoliczności te nie miałyby żadnego znaczenia dla rozpoznania niniejszej sprawy, w związku z czym Sąd wniosek oddalił.

O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł rozdzielając proporcjonalnie pomiędzy strony koszty wynagrodzenia biegłych rozliczając kwoty uiszczone zaliczkowo przez każdą ze stron. W pozostałym zakresie, na podstawie art. 520 k.p.c. ustalił, iż strony samodzielnie ponoszą koszty związane z ich udziałem w sprawie.

Apelację od powyższego postanowienia wywiodła wnioskodawczyni zaskarżając je części, tj. w zakresie pkt I.- VII i X. Wnosząc o jego zmianę poprzez ustalenie, iż w skład majątku wspólnego stron wchodzi: samochody osobowe marki O. (...) o nr rej. (...) (13.900 zł), C. (...) o nr rej. (...) (8.600 zł), A. (...) o nr rej. (...) (4.700 zł), O. (...) o nr rej. (...) (7.500 zł), V. (...) o nr rej. (...) (8.200 zł); ruchomości tj. kredens dębowy, ława dębowa, stół telewizyjny, kanapa narożna z skóry, szafa dwudrzwiowa, laptop A. (...) o łącznej wartości 1.590 zł. Dokonanie podziału majątku wspólnego w ten sposób, że samochód O. (...) i ruchomości o łącznej wartości 1.590 zł przyznać wnioskodawczyni, a pozostałe samochody na wyłączną własność uczestnika. Ustalenie, iż z majątku wspólnego poczynione zostały nakłady na majątek uczestnika w wysokości 185.955 zł. Ustalenie, iż udział w majątku wspólny wnioskodawczyni wynosi 70 %, zaś uczestnika 30 %. Zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni kwoty 189.837 zł tytułem wyrównania udziałów, płatną wraz z ustawowymi odsetkami za zwłokę liczoną od dnia uprawomocnienia się orzeczenia. Ewentualnie wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Nadto wniosła o zasądzenie od uczestnika kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego.

Zaskarżonemu orzeczeniu apelująca zarzuciła naruszenie:

1. art. 43 § 2 i 3 k.r.o. przez niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że nie ma podstaw do ustalenia nierównych udziałów byłych małżonków w majątku wspólnym;
2. art. 45 § 1 k.r.o. przez błędną wykładnię i uznanie, że w niniejszej sprawie rozliczeniu nie podlegają nakłady z majątku odrębnego wnioskodawczyni na majątek odrębny uczestnika;
3. art. 33 pkt 1 k.r.o. przez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że telewizor marki G. oraz komputer stacjonarny wchodzi w skład majątku wspólnego stron, pomimo iż przedmioty te zostały zakupione przed powstaniem wspólności majątkowej;
4. art. 1036 k.c. w zw. z art. 46 k.r.o., przez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że rozporządzenie przez uczestnika samochodami marki O. (...) i V. (...), mimo iż dokonane bez zgody wnioskodawczyni jest w stosunku do niej skuteczne;
5. art. 618 k.p.c. i 686 k.p.c. w zw. z art. 567 § 3 k.p.c. oraz 688 k.p.c., polegające na oddaleniu przez Sąd roszczenia wnioskodawczyni rozliczenia nakładów poczynionych na majątek odrębny uczestnika, w postaci środków na remont mieszkania oraz sklepu przy ul. (...) w Ś., dokonanych przed datą 26 czerwca 2004 r.;

6. art. 686 k.p.c. w zw. z art. 567 § 3 k.p.c. poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, skutkiem czego było ustalenie, że z majątku wspólnego małżonków zostały poczynione nakłady na majątek osobisty wnioskodawczynie w wysokości 977,55 zł, podczas gdy kwota ta pochodziła wyłącznie ze środków majątku odrębnego wnioskodawczynie;

7. art. 684 k.p.c. w zw. z art. 567 § 3 k.p.c., polegające na zaniechaniu kompleksowego ustalenia przez Sąd składu i wartości majątku wspólnego w chwili ustania wspólności ustawowej w szczególności poprzez zaniechanie ustalenia wartości wszystkich ogólnych nakładów poczynionych na majątek odrębny uczestnika;

8. art. 233 §1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i sprzeczne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego jak i wadliwe, bezzasadne przyjęcie, iż:

- środki na przekształcenie prawa do lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w wysokości 977,55 zł stanowiły nakłady na majątek osobisty wnioskodawczynie z majątku wspólnego stron, podczas gdy z zeznań wnioskodawczynie, świadków i dokumentów w postaci „Listy transakcji zawartych w dniach 01 stycznia 2003 r. – 31 grudnia 2003 r.” oraz „Potwierdzenia dokonania wpłaty z dnia 25 listopada 2003 r., wynika, iż środki te pochodziły z majątku osobistego wnioskodawczynie, nabytego przed powstaniem wspólności majątkowej,

- strony w równym stopniu przyczyniły się do powstania majątku wspólnego, podczas gdy z zeznań wnioskodawczynie oraz świadków, a także m.in. dokumentów finansowo - podatkowych, wynika jednoznacznie, iż uczestnik nigdy nie pracował zawodowo, a dochody osiągnęte przez wnioskodawczynie zarówno z tytułu wynagrodzenia za pracę, działalności gospodarczej i wynajmu mieszkania, kilkakrotnie przewyższały dochód uczestnika,

- twierdzenia, iż uczestnik trwonił majątek są nieuzasadnione, gdy tymczasem z zeznań wnioskodawczynie oraz świadków bezsprzecznie wynika, iż uczestnik uprawiał hazard i przegrywał duże sumy pieniędzy w kasynach,

9. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, poprzez uznanie, iż:

- środki uzyskane przez uczestnika z kredytu zaciągniętego na remont nieruchomości przy ul. (...) w Ś. zostały na ten cel faktycznie spożytkowane, podczas, gdy środki zostały one rozdysponowane przez uczestnika na zakup samochodu, spłatę długów i hazard;

- środki uzyskane przez uczestnika ze sprzedaży samochodów osobowych marki O. (...) i V. (...) zostały przez niego przekazane na majątek wspólny, podczas gdy sprzedaży w/w pojazdów uczestnik dokonał bez wiedzy i zgody wnioskodawczynie, przeznaczając środki uzyskane z ich sprzedaży w całości na swój majątek osobisty,

10. naruszenie art. 520 § 2 k.p.c. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 38 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, poprzez orzeczenie o stosunkowym rozdzieleniu kosztów postępowania jedynie w zakresie wydatków na biegłego i ustalenie stosunkowego rozkładu kosztów postępowania, bez przyznania wnioskodawczynie zwrotu uiszczonej przez nią w całości opłaty tytułem wpisu.

Apelująca podniosła, iż po wszczęciu postępowania o podział majątku wspólnego sąd rozstrzyga o bezskuteczności rozporządzenia względem współmałżonka udziałem w przedmiocie, który był objęty wspólnością ustawową, jeżeli rozporządzenie to naruszałoby prawo współmałżonka do tego przedmiotu (art. 1036 k.c. w zw. z art. 46 k.r.o.). Powoduje to możliwość dokonania podziału majątku tak, jakby nie doszło do rozporządzenia. Zatem uzasadnione jest żądanie ustalenia, iż w skład majątku wspólnego stron wchodzi ruchomości w postaci samochodów osobowych O. (...) i V. (...). Albowiem uczestnik sprzedał w/w pojazdy bez wiedzy i zgody wnioskodawczynie, zaś środki uzyskane z ich sprzedaży zachował dla siebie lub rozdysponował z pominięciem wnioskodawczynie.

Podniosła dalej, iż z art. 45 § 1 k.r.o. wynika, że przepis ten nie rozstrzyga sposobu rozliczenia nakładów dokonanych z majątku odrębnego jednego z małżonków na majątek odrębny drugiego z małżonków. Podstawę materialnoprawną tych rozliczeń stanowią, zatem przepisy k.c. Przytoczyła treść uchwały Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1980 r. (III CZP 46/80), w którym stwierdzono, że w postępowaniu o podział majątku wspólnego rozliczeniu podlegają

również nakłady z majątku odrębnego małżonków na majątek odrębny jednego z nich. Zastrzeżono, że stanowisko to jest uzasadnione jedynie wyjątkowo, gdy zachodzi potrzeba kompleksowego rozliczenia małżonków w jednym postępowaniu (tak również wyrok SN z dnia 7 czerwca 2002 r., IV CKN 1108/00). W konsekwencji uznać należy, iż koniecznym jest rozliczenie kwot poniesionych na rozbudowę domu stanowiącego przedmiot majątku osobistego uczestnika. Przedmiotowa rozbudowa trwała wiele lat i została rozpoczęta przez strony jeszcze w czasie trwania konkubinatu. Co istotne, zakres prac i wydatków był tak znaczny, a przy tym i „płynny”, iż jednoznaczne rozgraniczenie nakładów poczynionych w trakcie trwania wspólności majątkowej i przed jej powstaniem jest praktycznie niemożliwe. Zatem jedynie częściowe określenie rozliczenia nakładów może być krzywdzące dla jednej ze stron. Wnioskodawczyni powinna zatem otrzymać wartość przypadających jej składników wraz z wartością dopłaty wynikającej z rozliczenia nakładów zarówno z majątku wspólnego jak i z jej majątku osobistego, należnej wnioskodawczyni od uczestnika.

Wnioskodawczyni wskazała, iż zupełnie chybione jest rozstrzygnięcie Sądu meriti ujęte w pkt 4. zaskarżonego postanowienia. Albowiem z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż na krótko przed wykupem mieszkania przy ul. (...), sprzedała ona otrzymane w spadku udziały w spółce (...) za cenę 3.478,66 zł. W tym samym czasie otrzymała nagrodę tzw. „jubileuszową” w swoim zakładzie pracy w wysokości 5.100 zł. Wobec tego, zupełnie nieracjonalne jawi się twierdzenie, iż na przekształcenie ograniczonego prawa rzeczowego do lokalu, które przysługiwało wyłącznie wnioskodawczyni, musiały inwestować środki pochodzące z majątku wspólnego.

Apelująca podniosła, iż w jej ocenie wystąpiły przesłanki przewidziane w art. 43 § 2 k.r.o. uzasadniające ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym. Art. 43 § 3 k.r.o. stanowi, że przy stosowaniu art. 43 § 2 k.r.o. Sąd ma obowiązek uwzględnienia nakładu osobistej pracy przy wychowywaniu dzieci oraz we wspólnym gospodarstwie domowym. W niniejszej sprawie strony niewątpliwie w sposób zróżnicowany przyczyniały się do pomnażania wspólnego majątku. Jak wynika z niekwestionowanych przez uczestnika twierdzeń wnioskodawczyni oraz zeznań świadków - to wyłącznie wnioskodawczyni wykonywała wszelkie obowiązki domowe. Poza tym pracowała na pełny etat jako pielęgniarka, a nadto prowadziła działalność gospodarczą.

Podkreśliła, iż z zeznań świadka I. Z. (pracownicy sklepu) wynika, że uczestnik przebywał w sklepie max. 2 godziny dziennie. Praca wykonywana przez uczestnika w takim zakresie, nie może równać się z nakładem pracy wnioskodawczyni, która m.in. prowadziła księgowość sklepu, zajmowała się zamówieniami, dostawą i wystawianiem towaru. Nadto dbała o wystrój i czystość w sklepie. Uczestnik nie szukał zatrudnienia i proponował też wyręczenia wnioskodawczyni w jej obowiązkach. Gdyby faktycznie zaangażował się on w prowadzenie sklepu zbyteczne byłoby zatrudnianie osoby trzeciej.

Wnioskodawczyni osiągała dochód z wynagrodzenia za pracę w wysokości ok. 2.500 zł, działalność gospodarcza przynosiła dochód w wysokości ok. 2.500 - 3.000 zł, a z wynajmu mieszkania przy ul. (...) kwota 1.000 zł. Uczestnik posiadał dochód jedynie z emerytury, ok. 600 zł, a przez okres pierwszych kilku lat małżeństwa pomniejszana była dodatkowo o ratę alimentacyjną. Bezspornie w toku postępowania wykazano, iż uczestnik uprawiał hazard i przegrywał duże sumy pieniędzy w kasynach, co powodowało znaczne uszczuplenie majątku wspólnego. Nadto trwonił majątek umożliwiając znajomym pobierania towaru ze sklepu bez uiszczenia opłaty, a nadto bez pohamowania oddawał się swojej „pasji” kupowania lub zamiany samochodów.

Wobec powyższego wnioskodawczyni wniosła jak na wstępie.

W odpowiedzi na apelację uczestnik wniósł o jej oddalenie i zasądzenie na jego rzecz od wnioskodawczyni kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa radcowskiego. W jego ocenie zarzuty wnioskodawczyni, co do naruszenia przez Sąd I instancji wskazanych przez nią przepisów są nietrafione. Zaś orzeczenie Sądu Rejonowego jako prawidłowe winno się ostać.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawczyni okazała się zasadna jedynie w niewielkim zakresie.

Celem zrozumienia istoty niniejszego rozstrzygnięcia, w kontekście zarzutów podnoszonych przez apelującą, wskazać należy, iż przedmiotem tego postępowania był podział majątku wspólnego. Taki zakres wniosku, który stał się przedmiotem rozstrzygnięcia przez Sąd I instancji, a w konsekwencji również Sądu Odwoławczego, został nakreślony tak przez wnioskodawczynię K. L., jak również przez uczestnika J. N. (1). Albowiem domagali się oni podziału ich majątku wspólnego. Zaś ten, zgodnie z dyspozycją art. 31 § 1 k.r.o., powstał z mocy prawa powstał dopiero z chwilą zawarcia przez nich związku małżeńskiego w dniu 26 czerwca 2004 r. Wspólność majątkowa między stronami ustalała w wyniku uprawomocnienia się orzeczenia Sądu Okręgowego w Szczecinie z dniem 26 stycznia 2009 r. Wspólnością na gruncie powyższego przepisu objęte są jedynie takie przedmioty majątkowe, które zostały nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich. Przedmioty majątkowe nieobjęte wspólnością ustawową należą do majątku osobistego każdego z małżonków.

Mając powyższe na względzie, przedmiotem podziału były w niniejszym postępowaniu wyłącznie takie nieruchomości czy ruchomości, które były objęte wspólnością majątkową małżeńską. Jak również przedmiot ewentualnych wzajemnych rozliczeń nakładów na podstawie art. 45 § 1 k.r.o., mogły być wyłącznie takie nakłady, które zostały poniesione z majątku wspólnego na majątek osobisty jednego z małżonków lub z majątku osobistego jednego z małżonków na majątek wspólny, które zostały poczynione w trakcie trwania wspólności majątkowej. Zatem nie mogła być przedmiotem rozstrzygnięcia Sądu meriti w niniejszym postępowaniu, kwestia podziału składników majątkowych zakupionych wspólnie przez strony lub rozliczenie poniesionych nakładów, jeżeli dotyczyło to okresu, przed powstaniem majątkowej wspólności ustawowej małżeńskiej, tj. w czasie, gdy strony pozostawały w związku konkubenckim.

Sąd Odwoławczy podkreśla, iż co prawda Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 16 grudnia 1980 r. (sygn. akt. III CZP 46/80) stwierdził, że „W postępowaniu o podział majątku wspólnego rozliczeniu podlegają również nakłady z majątku odrębnego małżonków na majątek odrębny jednego z nich.”. Jednakże z lektury uzasadnienia cytowanego orzeczenia wynika, iż dotyczy to sytuacji, gdy na określony przedmiot majątkowy będący składnikiem majątku odrębnego jednego z małżonków są dokonywane nakłady zarówno z majątku wspólnego, jak również z majątku odrębnego drugiego z małżonków. Przy czym co istotne w kontekście rozpoznawanej sprawy, oba rodzaje nakładów muszą być dokonywane w trakcie trwania wspólności majątkowej między małżonkami. Tym samym, błędnie wnioskodawczyni z treści powyższego orzeczenia wywodziła, iż może w postępowaniu o podział majątku wspólnego dochodzić również nakładów poczynionych z jej majątku odrębnego na majątek odrębny uczestnika dokonane przed zawarciem związku małżeńskiego.

Nadto podkreślenia wymaga, iż na gruncie art. 46 k.r.o., w sprawach nieunormowanych w artykułach poprzedzających od chwili ustania wspólności ustawowej do majątku, który był nią objęty, jak również do podziału tego majątku, stosuje się odpowiednio przepisy o wspólności majątku spadkowego i o dziale spadku. Z cytowanego przepisu wynika, iż podział majątku wspólnego małżonków następuje w szczególnym trybie, albowiem następuje ono w postępowaniu nieprocesowym. Zaś rozliczenia między stronami w zakresie przedmiotów i nakładów nieobjętych okresem wspólności majątkowej mogą być ewentualnie dochodzone jedynie w procesie. Zatem również z uwagi na inny tryb postępowania, roszczenia wnioskodawczyni dotyczące rozliczenia nakładów poniesionych w okresie konkubenckim nie mogły być przedmiotem rozstrzygnięcia w rozpoznawanej sprawie.

Zważyć dalej należało, że naczelną zasadą w przypadku dokonywania podziału majątku wspólnego byłych małżonków jest to, iż Sąd orzekający z urzędu ustala co wchodzi w skład majątku objętego uprzednio wspólnością ustawową małżeńską mając na względzie stan majątku z chwili ustania tej wspólności a według cen z chwili orzekania. Podkreślenia w związku z tym wymaga, iż podziałowi podlegają wyłącznie te przedmioty, które istnieją i są w posiadaniu jednego z byłych małżonków. Zaś w przypadku zbycia któregośkolwiek ze składników majątkowych przez jednego z małżonków podziałowi podlega kwota uzyskana z jego sprzedaży.

Wobec zebranego w sprawie materiału dowodowego, jak również oświadczeń złożonych przez wnioskodawczynię i uczestnika na rozprawie apelacyjnej, Sąd Odwoławczy doszedł do przekonania, iż konieczna jest zmiana zaskarżonego wyroku. Przy czym zmiana ta jest w istocie niewielka i nie wpływa na kwestię wysokości udziałów stron w majątku

wspólnym, co za tym idzie, nie wpłynęła ona również na wysokość zasądzonej przez Sąd I instancji spłaty na rzecz uczestnika.

Jak wynika z akt sprawy, samochód osoby marki C. (...) o nr rej. (...), został nabyty przez J. N. (1) w dniu 07 października 2008 r., zatem w trakcie trwania wspólności majątkowej. Przy czym bezspornie został on przez uczestnika sprzedany. Nie ulega wątpliwości, iż wobec zbycia spornego pojazdu nie ma możliwości jego podziału między stronami. Możliwe jest jedynie ustalenie, iż w skład majątku wspólnego małżonków wchodzi suma uzyskana z jego sprzedaży i kwota ta podlega w dalszej kolejności podziałowi. Sąd Okręgowy uznał za konieczną zmianę zaskarżonego postanowienia w tym zakresie, ustalając, że do majątku wspólnego małżonków wchodzi kwota 8.600 zł stanowiąca równowartość samochodu osobowego marki C. (...) o nr rej. (...), nie zaś przedmiotowy pojazd jako taki. Powyższe powodowało również konieczność zmiany rozstrzygnięcia Sądu I instancji w zakresie przyznania spornego pojazdu na własność uczestnika. Albowiem wobec jego uprzedniego zbycia przez J. N. (1), koniecznym była eliminacja wskazanego rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego.

W dalszej kolejności Sąd II instancji zważył, iż na rozprawie strony zgodnie stwierdziły, że przedmioty ruchome opisane w punkcie 1.d zaskarżonego postanowienia zostały nabyte przed zawarciem przez wnioskodawczynię i uczestnika związku małżeńskiego. Zatem z przyczyn wskazanych przez Sąd Odwoławczy na wstępie, ruchomości te jako niewchodzące w skład majątku wspólnego, nie mogą być przedmiotem podziału w niniejszym postępowaniu. W tym zakresie koniecznym była zmiana zaskarżonego postanowienia poprzez uchylenie pkt 1.d. oraz częściowo pkt 2 a.

Sąd II instancji dokonując oceny zaskarżonego orzeczenia w zakresie wyznaczonym granicami wywiedzionej apelacji, nie znalazł uzasadnienia dla zmiany postanowienia Sądu I instancji w dalszym zakresie. Albowiem Sąd Rejonowy ocenił zebrany w sprawie materiał dowodowy i na podstawie tej oceny dokonał prawidłowego ustalenia stanu faktycznego. Nadto przeprowadził rozważania prawne, które Sąd Okręgowy w pełni podziela i akceptuje. Nie zachodzą przeto podstawy do zmiany rozstrzygnięcia Sądu I instancji w zakresie szerszym aniżeli to wynika z powyższych wskazań Sądu Odwoławczego.

W szczególności stwierdzić należało, iż prawidłowo Sąd Rejonowy ustalił skład majątku wspólnego byłych małżonków w pozostałym zakresie, jak również słusznie uwzględnił nakłady poczynione na majątek osobisty wnioskodawczyni i uczestnika w okresie trwania wspólności majątkowej. Wartość ruchomości, jak również wyliczenia i wartość poczynionych nakładów na majątek osobisty uczestnika (tj. na remont będącej składnikiem jego majątku odrębnego nieruchomości położonej przy ul. (...) w Ś.) zostały przez Sąd I instancji ustalone na podstawie opinii powołanych na potrzeby przedmiotowego postępowania biegłych sądowych. Zaś wnioski zawarte w tych opiniach nie było kwestionowane przez żadną ze stron. W konsekwencji, mając na względzie wynikający z art. 384 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. zakaz reformationis in peius, tj. że Sąd nie może zmienić lub uchylić postanowienia na niekorzyść wnoszącego apelację, jeżeli strona przeciwna nie wniosła apelacji, Sąd II instancji doszedł do przekonania, iż zaskarżone postanowienie w pozostałym zakresie jako odpowiadające prawu może się ostać.

Sąd Odwoławczy podzielił stanowisko Sądu I instancji, co do braku przesłanek uzasadniających ustalenie nierównych udziałów małżonków w majątku wspólnym, czego domagała się apelująca. Przepis art. 43 § 1 k.r.o. wyraża zasadę równych udziałów małżonków w majątku wspólnym. Podkreślenia wymaga, iż „po ustaniu wspólności ustawowej oboje małżonkowie nadal mają równe udziały w majątku, który był nią objęty. Taka zasada odpowiada normalnemu układowi stosunków wzajemnych w małżeństwie” (postanowienie SN „z dnia 28 kwietnia 1972 r., III CRN 626/71). Równe udziały byłych małżonków istnieją niezależnie od tego, w jakim stopniu każdy z nich przyczynił się do jego powstania”(postanowienie SN z dnia 24 października 1996 r., II CKU 10/96).

Z dyspozycji art. 567 § 1 k.p.c. wynika, iż „w postępowaniu o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami sąd rozstrzyga także o żądaniu ustalenia nierównych udziałów małżonków w majątku wspólnym”. Sąd uwzględnia przy tym przewidziane w art. 43 § 2 k.r.o. zastrzeżenie, iż żądanie takie może być uzasadnione jedynie ważnymi powodami, nadto ustalenie nierównych udziałów małżonków następuje z uwzględnieniem stopnia, w którym każdy z nich przyczynił się do powstania tego majątku. Komentowany przepis

przewiduje konieczność łącznego wystąpienia dwóch przesłanek celem ustalenia nierównych udziałów, a mianowicie ważne powody oraz różny stopień przyczynienia się każdego z małżonków do powstania majątku wspólnego.

W kontekście przesłanki „ważnych powodów” wskazać należy, iż dotyczą one oceny, kwalifikacji zachowania drugiego małżonka oraz spowodowanych przez niego takich stanów rzeczy, które przyczyniły się do niższej wartości majątku wspólnego niż ta, która wystąpiłaby, gdyby postępował właściwie. Chodzi tutaj przede wszystkim o nieprawidłowe, rażące lub uporczywe nieprzyczynianie się do zwiększania majątku wspólnego, pomimo posiadanych możliwości zdrowotnych i zarobkowych. Jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy, „należy mieć na uwadze całokształt postępowania małżonków w czasie trwania wspólności majątkowej w zakresie wykonywania ciążących na nich obowiązków względem rodziny” (postanowienie SN z dnia 5 października 1974 r., III CRN 190/74). Druga z przesłanek, tj. „różny stopień przyczynienia się do powstania majątku”, zawsze dotyczyć musi skutku negatywnego postępowania jednego z małżonków i nie może ograniczać się wyłącznie do matematycznego wykazania, iż jeden z małżonków osiągał niższe dochody niż drugi. Albowiem jak wynika z orzecznictwa, art. 43 § 2 k.r.o. nie dotyczy każdej faktycznej nierówności przyczynienia się do powstania majątku wspólnego, lecz tylko „wypadków, gdy małżonek, (...) w sposób rażący lub uporczywy nie przyczynia się do powstania dorobku stosownie do posiadanych sił i możliwości zarobkowych” (postanowienie SN z dnia 26 listopada 1973 r. III CRN 227/73).

Mając powyższe oraz zebrany w sprawie materiał dowodowy na względzie, w ocenie Sądu Okręgowego nie sposób jest stwierdzić, iżby uczestnik i wnioskodawczyni nie przyczynili się w równym stopniu do powstania majątku wspólnego. Zważyć należało, iż co prawda w okresie trwania małżeństwa stron, uczestnik nie posiadał stałego zatrudnienia, a dodatkowa praca w charakterze taksówkarza miała marginalny charakter. Niemniej jednak, przez cały okres trwania małżeństwa (jak również wcześniej) uczestnik otrzymywał emeryturę. Świadczenie to było faktycznie przez pewien okres pomniejszane o należne córce uczestnika alimenty, ale jedynie w okresie przed zawarciem przez strony związku małżeńskiego. Koniecznym jest przy tym podkreślenie, iż małżonkowie nie muszą osiągać dochodów o tożsamej czy zbliżonej wysokości, aby uznać, iż przyczyniali się oni w podobnym zakresie do powstania majątku wspólnego.

Nie sposób jest również uznać, aby jak twierdzi wnioskodawczyni, uczestnik nie pomagał jej w prowadzeniu działalności gospodarczej. O tym, iż małżonkowie wspólnie prowadzili sklep świadczą zeznania licznych świadków powołanych przez strony w niniejszej sprawie. Siostra apelującej - R. G. (2), zeznała: „siostra miała sklep, który wspólnie prowadzili” (k.142) i dalej: „Uczestnik również pomagał w prowadzeniu sklepu”. Świadek K. S. (2) stwierdziła, iż „Kiedy bywałam w sklepie był uczestnik, sprzedawczyni, albo wnioskodawczyni” (k.194), nadto „Uczestnik prowadził kiosk. Uczestnik tam sprzedawał” (k.195). Jednakże najbardziej miarodajne są w tym zakresie, w ocenie Sądu Odwoławczego, zeznania I. Z., która pracowała w sklepie prowadzonym przez byłych małżonków. Albowiem jednoznacznie wskazała ona, iż „kiosk prowadził uczestnik, ale sprawy finansowe i księgowe prowadziła wnioskodawczyni. Razem jeździli po towar. Dzielili się” (k. 195). Powyższe powoduje, iż uzasadnione jest stwierdzenie, iż oboje małżonkowie zajmowali się prowadzeniem sklepu. Nie można również stracić z pola widzenia, iż działalność gospodarcza była prowadzona w nieruchomości stanowiącej majątek osobisty uczestnika.

Sąd Odwoławczy podkreśla, iż apelująca nie sprostowała ciężarowi dowodowemu wynikającemu z art. 6 k.c. w zakresie wykazania, że uczestnik swoim uzależnieniem od hazardu trwonił majątek wspólny. Przez co miałby się przyczynić do jego zmniejszenia, co z kolei uzasadniałoby orzeczenie przez Sąd o nierównych udziałach stron w majątku wspólnym. Co prawda z zeznań świadków wynika, iż uczestnik J. N. (1) bywał w kasynie w Ś.. Jednakże nie sposób wyłącznie na tej podstawie stwierdzić, iż wizyty te doprowadziły do zmniejszenia się majątku wspólnego stron. Albowiem apelująca nie naprowadziła w niniejszym postępowaniu żadnego dowodu na okoliczność, jak częste były wizyty uczestnika w kasynie, jakie kwoty wówczas przegrywał, nadto czy pieniądze te stanowiły składnik majątku wspólnego stron. Sąd II instancji wskazuje w tym miejscu, iż z zeznań świadka E. G. (2) wynika, że uczestnik pożyczył od niej kwotę 700 euro na grę w kasynie, przy czym dług spłacił ze środków pochodzących ze sprzedaży należącej do jego majątku osobistego nieruchomości przy ul. (...) w Ś. (k.227). Niewykluczone zatem, iż uczestnik na grę w kasynie przeznaczał środki ze swojego majątku osobistego, nie zaś z majątku wspólnego.

Z powyższych względów, Sąd Odwoławczy podzielił stanowisko Sądu I instancji, co do braku istnienia przesłanek do orzeczenia w niniejszej sprawie nierównych udziałów byłych małżonków w majątku wspólnym.

Zważyć dalej należało, iż na gruncie art. 567 § 1 k.p.c. Sąd w postępowaniu dotyczącym podziału majątku wspólnego małżonków orzeka również o zwrocie wydatków i nakładów poczynionych z majątku wspólnego na majątek osobisty jednego z małżonków, jak również poczynionych z majątku osobistego na majątek wspólny. Słusznie przy tym Sąd I instancji uznał, iż takim nakładem na majątek osobisty z majątku wspólnego podlegającym zwrotowi jest kwota 977,55 zł przeznaczona na przekształcenie prawa do lokalu mieszkalnego przy ul. (...), który stanowi majątek osobisty wnioskodawczynie. Niewątpliwie wnioskodawczynie w 2003 roku sprzedała akcje za kwotę 3.473 zł (k. 71) jak również w tym samym roku otrzymała nagrodę jubileuszową w pracy o wysokości 5.100 zł (k.72). Zważyć jednakże należało, iż do przekształcenia spółdzielczego własnościowego prawa do wskazanego lokalu mieszkalnego w odrębną własność, a w konsekwencji do zapłaty kwoty 977,55 zł doszło dopiero w dniu 7 lipca 2008 r. (k. 655). Powyższe powoduje, iż nie sposób jest stwierdzić, że akurat kwoty pieniędzy uzyskane przez wnioskodawczynię na 5 lat przed wykupem lokalu zostały przeznaczone właśnie na ten cel. Skoro tak, to biorąc pod uwagę, iż do wykupu lokalu doszło w trakcie trwania wspólności majątkowej między stronami, domniemywać należy, iż przeznaczone na ten cel zostały środki z majątku wspólnego. Zaś apelująca nie naprowadziła żadnego wiarygodnego dowodu na przeciwną okoliczność.

Za niezasadny Sąd II instancji uznał również zarzut apelującej, iż Sąd Rejonowy naruszył art. 1036 k.c. w zw. z art. 46 k.r.o. uznając, iż rozporządzenie przez uczestnika samochodami marki O. (...) i V. (...), mimo iż dokonane bez zgody wnioskodawczynie jest w stosunku do niej skuteczne. Sąd Okręgowy zważył, iż niespornie samochody osobowe marki O. (...) o nr rej. (...) oraz V. (...) o nr rej. (...) zostały zbyte. Tym samym nie mogą one podlegać podziałowi w niniejszym postępowaniu. Ewentualnie możliwy byłby podział kwot stanowiących równowartość tychże pojazdów. Jednakże nie uległo uwadze Sądu, iż wnioskodawczynie i uczestnik tak w trakcie trwania konkubinatu, jak i małżeństwa, wielokrotnie zbywali, a następnie kupowali różne samochody, przy czym każdorazowo był to samochód używany. W ocenie Sądu, nie sposób jest przy tym jednoznacznie stwierdzić, co działo się z pieniędzmi pochodzący ze sprzedaży tychże pojazdów, tj. czy były przeznaczane na zakup kolejnego samochodu, czy małżonkowie przeznaczali uzyskane kwoty na zaspokojenie potrzeb życia codziennego. Zaś jak wynika z akt sprawy, uczestnik jeszcze przed zawarciem związku małżeńskiego, posiadał dwa samochody osobowe: M. (...) nr rej. (...) - zbyte 10 sierpnia 1999 r. i R. (...) nr rej. (...) - sprzedany 17 kwietnia 2000 r. (k. 164). Stanowiły one jego majątek osobisty. Należało zatem uwzględnić, iż niewątpliwie w ich miejsce uczestnik musiał kupić nowy samochód, który w ramach substytucji, mimo jego zakupu w trakcie trwania małżeństwa, wchodziłby do majątku osobistego uczestnika. Z powyższego względu, Sąd II instancji stanął na stanowisku, iż wnioskodawczynie nie sprostала ciężarowi dowodowemu wykazania, iżby samochody osobowe marki O. (...) oraz V. (...) stanowiły składniki majątku wspólnego. A tym samym, aby uczestnik dla skuteczności czynności prawnej, musiałby posiadać zgodę żony na sprzedaż tychże pojazdów.

W tych okolicznościach Sąd Odwoławczy rozpoznając przedmiotową sprawę doszedł do przekonania, że nie ma podstaw do zmiany zaskarżonego postanowienia w zakresie szerszym niż wskazano na wstępie. Wobec przyjęcia takich założeń, Sąd II instancji nie dokonywał zmian w zakresie zasądzonej na rzecz wnioskodawczynie spłaty udziału w majątku wspólnym.

Mając na względzie powyższe okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art., 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w pkt I. i II. sentencji postanowienia.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w pkt III sentencji postanowienia zgodnie z ogólną zasadą wyrażoną w przepisie art. 520 § 1 k.p.c., z której wynika, iż każdy uczestnik ponosi koszty związane z własnym udziałem w sprawie. Albowiem Sąd Odwoławczy doszedł do wniosku, iż w przedmiotowej sprawie nie zachodzą okoliczności które uzasadniałyby odstępianie od tej reguły.